

I många år försökte denne stridbare gudsman och hans förföljda församlingsbor finna en fristad undan kommunisterna. Nu har de tröttnat på att fly; fader Hoa och hans tappra lilla skara har övergått till offensiven

AV DICKEY CHAPELLE

Fader Hoa och hans frihetskämpar

Fader Hoa orienterar och utdelar order inför en operation mot Viet Cong-gerillan

FO'OS; DICKEY CHAPELLE

Vietnamesisk soldat, som sårats i djungelstrid, får sina skador omsedda

FÖRSTA GÅNGEN jag såg fader Augustin Nguyen lac-Hoa var från en av det vietnamesiska flygevapnets helikoptrar. Vi var på väg till byn Binh Hung i sydligaste spetsen av Sydvietnam och vi hade flugit blint i monsunmolnen en timmes tid. Risfälten under oss dög gott att landa på, men vi visste att området behärskades av den kommunistiska Viet Cong-gerillan. Till sist öppnades en reva i diset under oss, och i fjärran skymtade en muromgärdad by. På den bruna marken utanför muren kunde vi snart urskilja en högrest gestalt som energiskt vittade med en vindstrut. Bakom honom stod grönkädda soldater uppställda, orörliga, på raka led.

I samma ögonblick som vi tog mark kom karlen med vindstruten rusande emot oss. Det var fader Hoa, Sydvietnams krigarpräst, som jag hade hört en fallskärmsjägare kalla den "tuffaste kille" han nånsin träffat. De lätt sneda grå ögonen i hans breda, släta ansikte lyste av välvilja.

"Vart tänkte du ta vägen egentligen?" ropade han på franska till vår pilot. När flygaren klättrade ner, slog

den väldige prästen armarna om honom och dunkade honom vänskapligt i ryggen. Brett leende tryckte han handen på min medpassagerare, som han tilltalade på vietnamesiska. Och när jag slutligen blev föreställd för honom, tog han bägge mina händer i en av sina väldiga labbar och multrade på engelska: "Välkommen, min dotter! Det är bra att du har kommit för att titta på vår armé."

I kvällen startade helikoptern och satte kurs på Saigon, cirka 300 kilometer längre norrut. Men jag var inte med ombord. Fader Hoa hade givit mig lov att stanna en liten tid. Under de närmaste fem veckorna lärde jag känna Binh Hung och människorna där, den lilla ständigt stridsberedda armén, fienden och fader Hoa, krigsprästen.

Fader Hoa — hans namn betyder "göra lycklig" — växte upp i Kina som äldste son till en kantonisk fiskare. Det första han fick lära sig var att segla småbåtar i den farliga sjön utanför kinesiska kusten. Men han hade läshuvud också och skötte sig så bra att han fick den eftersökta men få förmunade chansen att genomgå provinsläroverket. Där bestämde han sig för att bli katolsk präst.

På hösten 1937, då han var 29 år, fick han en församling i ett distrikt som beträskades av Wong Lo Dai, Sydinas mest ökände flodpirat. Ingen präst hade blivit gammal på den pos-

ten. Fader Hoas första åtgärd var att uppsöka Wong i hans fäste och erbjuda sig att undervisa hans fem söner. Pirathövdingen kvitterade med att ge sina hejdukar befallning att svara för prästens liv och säkerhet. Så småningom utsträckte han skyddet till tre nya byskolor som grundades och drevs av fader Hoa.

Likt många andra kinesiska präster som måste färdas obeväpnade i trakter där det vamlade av stråttövare hade fader Hoa lärt sig en del jujitsutrick till självförsvar. Dem lärde han nu ut åt bandithövdingens söner för att vinda deras förtroende och fortsatte sedan med att undervisa dem i andra färdigheter. I gengäld tillägnade han sig från dem en del kunskaper om vapens bruk och en hemvävd men effektiv militär taktik.

År 1939 inkallades alla till vapen för ålder hunna äldsta söner i provinsen Kanton för att kämpa mot japanerna. Eftersom fältpräster var ett okänt begrepp i kinesiska armén fick prästerna, bland dem fader Hoa, rycka in som vanliga soldater. Det dröjde tio år innan han lade av uniformen igen — och då bar den överstes gradbeteckning. Han drog på sig käftan igen, men han fick inte utöva sin gärning som själsofjäre länge.

År 1949 välldes de röda in över Kanton. Prästerna var särskilt illa sedda, och den kommunistiske kommandanten i trakten skickade fader Hoa ett ultimatum: fly eller dö. Fader Hoa valde att fly. Han tog tåget till Haiphong, den närmaste staden i franska Indokina, och anmälde sig för biskopen där.

"Vad gör du här?" frågade bisko-

Vid kanden, Binh Hungs "storgata". Två vietnamesiska soldater med tillfångatagna kommunister

pen. "Varför är du inte hos dina församlingsbor?"

"Jag skulle inte vara till stort gagn för dem som död", sa prästen.

"Du är inte till stort gagn för dem här heller", genmålde biskopen. "Och de har aldrig behövt dig bättre än i denna stund. Din plats är hos dem."

Fader Hoa blev het av skam. Han kunde inte lyfta blicken förän han kände biskopens hand på sin axel.

"Min son, frukta aldrig döden. Så länge människan har levat, vem har inte dött?"

Det var en förvandlad fader Hoa som återvände till sin församling — en man redo att dö. Men den kommunistiske kommandanten dödade honom inte, han satte honom i fängelse.

I fängelset tänkte fader Hoa ut en plan hur han skulle kunna hjälpa sin församling. Sedan rynde han och tog sig i en liten fiskebåt fram till Indokina. Där började han genast sätta sin plan i verket. För att vara säker på att kunna stanna bland sina församlingsbor, som biskopen hade befallt, skulle han hjälpa dem att fly från Kina och komma till honom! Vid slutet av 1951 hade över 200 fa-

miljer forslats i djonker över Syd-kinesiska havet till icke-kommunistiskt territorium.

Men nu började kriget mot fransmännen kasta sin skugga över deras nya land, och fader Hoa förde de sina söderut genom hela den indokinesiska halvön — en sträcka på 1.500 kilometer — till Kamboja, där han skaffade dem arbete som "tappare" på gummiplantager. Men den nyvunna freden blev inte långvarig. Efter Dien Bien Phus fall började kommunisterna infiltrera Kamboja. När landets regering fram på hösten 1956 erkände Kommunist-Kina, blev de kinesiska flyktingarnas belägenhet ytterst vansklig.

I sitt betärd vände sig fader Hoa till Saigon, där den unga antikommunistiska regeringen som bäst prövade sina krafter på en landsomfattande jordreform. President Ngo Dinh Diem frågade prästen om han och hans folk var villiga att röja och nyodla jord i en avlägsen provins. Så kom det sig att de fredlösa kinesiska katolikerna bröt upp igen. Den 17 mars 1959 nådde de den plats i urskogen där Binh Hung nu är beläget.

KORRESPONDENTEN och pressfotografen Dickey Chapelle har alltså andra världskriget oroliga värld. År 1962 tilldelades hon av amerikanska "utrikeskorrespondenternas klubb" ett pris för sin "täckning av striderna i Vietnam, under vilka hon förtägit flera fallskärmschopp över fiendligt territorium".

Landet stod fotsdjupt under vatten, i den stillastående, kvalmiga luften svärmade tusentals moskiter. Morgonen efter ankomsten skickade fader Hoa de unga männen till närmaste by, Tan Hung Tay, för att ta reda på hur man bar sig åt för att bygga bostäder i detta tröstlösa trask. Strax efter solnedgången kom de unga männen tillbaka med besked: För att åstadkomma en plattform över vattenytan måste man skära ut ett lerblock under vattnet, lyfta det och placera det där den grävande handblock, placerade det ovanpå det första, och så vidare...

Det var ett omänskligt tungt arbete. Men när alla — män, kvinnor och barn — hade arbetat i vattnet varje dagsljusstund i ett par tre månader, stod byn Binh Hung där, uppvuxen ur leran: två hundra hus av bambu och säv i fyra parallella rader med en kanal som "storgata". Kort före skymningen en oförgätlig dag hissades på träbron över kanalen Syd-vietnams gyllene flagga till tecken på att verket var fullbordat. Efter åtta års statslöshet och fredlöshet hade dessa kinesiska bönder funnit en varaktig stad, utom direkt räckhåll för den organiserade kinesiska kommunismen undan vilken de hade flytt.

De stolta byborna ämnade besegla sitt nya medborgarskap genom att rösta för den antikomunistiska regeringen. Valförrättningen skulle ägna rum påföljande dag i det tio kilo-

meter avlägsna Tan Hung Tay. Vietnams agenter varnade dem för att företa färderna, men de kinesiska bönderna kunde inte tro att de vietnamesiska kommunisterna var lika hårda som kommunisterna hemma i Kanton, och för övrigt hade de fått lära sig att det var en plikt för medborgarna i ett fritt land att gå till valurnorna.

Tidigt på morgonen begav sig hela den vuxna befolkningen i Binh Hung åstad med fader Hoa i spetsen. De större barnen stannade hemma för att se efter de mindre. Några timmar senare, när byborna samlades i Tan Hung Tay, kom en man springande och ropade: "Kommunisterna har mördat ett barn i Binh Hung!"

Fader Hoas församlingsbor satte i sprängmarsch av mot hembyn, men prästens tordönsstämma dånade bakom dem: "Stanna! Vad som har hänt, har hänt. Kommunisterna har utfört sitt illdåd. Låt oss nu inte också göra

dem till viljes. När ni har avgett era röster kan ni vända hem, inte förr." En kvinna snyftade förtvilat, och han tillade: "Det är dödsfuktan i våra hjärtan som ger fienden hans styrka. Fruktat aldrig döden. Så länge människan har levat, vem har inte dött?"

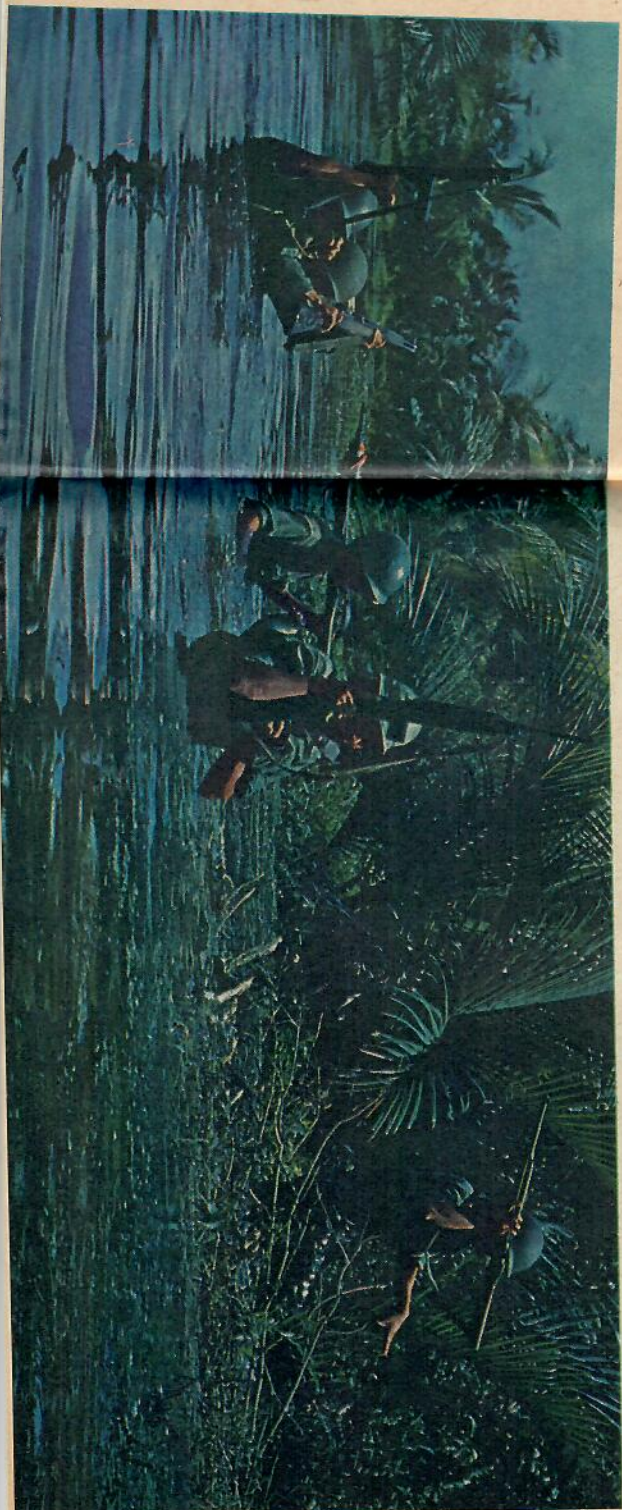
När byborna hade avgivit sina röster vände de hem med tunga steg. Den döda kroppen av en elva års pojke, Ah Fong, dinglede från ett bambukors framför föäldrarnas hydd. Vid korset var fäst ett plakat med texten: "Detta kan hända med alla era barn." Det var så fader Hoas församlingsbor fick erfara att inte heller deras nya land var förskonat från den röda terrorn.

Karlarna i Binh Hung organiserade sitt första försvar med timmerstockar som försikansning och fiskknivar som vapen. Den vietnamesiske distriktschefen, kapten Nguyen Khue, "jä-

nade" dem sex gamla franska gevär; längre fram lovade han också att tjänstgöra som taktisk befälhavare. President Diem erkände officiellt den lilla armén och gav den ett namn, Havssvalans armé, efter delalandets svarta häger. Styrkan utrustades med gamla gevär som beslagtogs från skingrade rövareband.

Till det yttre skiljer sig Havssvalorna inte från hundratals andra tapp-ra och vaksamma irreguljära förband som för en oavslutad kamp mot Viet Cong. Det är andan hos denna lilla krigarskara som har gjort den berömd i hela det krigsplågade Syd-vietnam. Vad som ger Havssvalorna deras särprägel är att de ständigt och helhjärtat är på offensiven. De har fått nog av att löpa undan, och deras nya anda och nya taktik har gett dem en försnak av segrens sötna. Fader Hoa har lärt dem att ingen kan hoppas segra genom att blott och

Havssvalor på patrulljakt. Döden lurar längs kanalerna

bart stå still. Han inpräntar hos dem att de måste göra räder, ständigt nya räder, möta bakhåll med bakhåll, överrumpla de röda terroristerna på åkrarna och i skogen. Då jag kom till Binh Hung var varenda man i byn en vältränad krigare, förfaren i gerillakrigets teknik och inställd på att alltid hellre anfalla än anfällas.

De ursprungliga, kinesiskfödda Havssvalorna får ständigt förstärkning av vietnameser från alla delar av landet — bergsbor från det inre, risbönder från alla delar av delatandet, flyktingar från det kommuniststyrda Nordvietnam. En dag hörde jag fader Hoa hälsa 74 nyenrollerade krigare: "Ni har slutit er till våra led, mina söner, och ni kommer inte att leva i tre år. Men er död blir en ädel, en helig död, ty ni dör för friheten, alla folks frihet."

En annan skara Havssvalor, som just avslutat sin åtta veckors utbildning, skickades morgonen därpå ut

på sitt första verkliga stridsuppdrag.

Jag följde med dem. Innan jag lämnade byn hade jag åtföljt Havssvalorna på nio stridsoperationer. En månskensnatt var vi ute och överrumplade en Viet Cong-styrka som förberedde en räd mot en annan by. Kommunisterna tog till flykten i en skur av kulor, bärande med sig fyra stupade. En annan natt låg vi i bakhåll för kommunistiska "skatteindrivare" som var på väg att pungså en by nere vid kusten. Havssvalorna led ofta förluster, men fienden förlorade undantagslöst fler i döda, sårade och tillfångagagna än vi. Och efter varje strid var den säkra zonen kring byn lite större än förut.

Det är detta fader Hoa och hans Havssvalor gör. De har smakat ofriheten och funnit den bitter. Nu kämpar de med dödsförakt för att vidga frihetens gränser kring sin by. Det är för frihetens sak i hela världen de ger sina liv.

Turistliv

UNDER en bergbestigning i Schweiz varnade alpführaren en amerikansk turist: "Här ska ni vara mycket försiktig så att ni inte faller — det är en farlig passage. Men om ni faller", tillade han i förblygande, "så kom ihåg att se till höger, utsikten är fantastisk."

New York Times Magazine

TURISTANDE äkta man, digrande under paket, till maka: "Ja, nu tror jag att du har fått Frankrikes ekonomi på fötter igen. Ska vi resa vidare till Spanien?"

Ruge

AV BRUCE BLIVEN

Varför är det mörkt om natten?

Denna skenbart enkla fråga ställdes första gången för över 100 år sen, men först i vår tid har den fått ett rimligt svar

ATT natthimlen är mörk har människorna i alla tider betraktat som något självklart. Solen går upp på morgonen, och med den kommer dagsljuset. När den går ner bakom horisonten på kvällen, försvinner också den enda stora ljuskällan från himlen — alltså blir himlen mörk. Så har släktled efter släktled resonerat — i den mån de alls har reflekterat över saken. Men i själva verket har de utgått från felaktiga förutsättningar.

Den förste som grubblat djupare över detta fenomen tycks ha varit den tyske läkaren W. M. Olbers, som år 1826 grep sig an med att finna ett vetenskapligt och matematiskt ge-

nomtänkt svar på frågan: *Varför är himlen mörk om natten?*

Olbers stora intresse i livet var astronomi. Även under de år han var verksam som praktiserande läkare satt han varje klar natt många timmar i sitt hengjorda observatorium uppe på taket till hans hus i Bremen. Han upptäckte sex kometer, av vilka en uppkallats efter honom; han var den förste som härledde en bekväm metod att beräkna kometernas banor; han medverkade till återupptäckandet av Ceres och upptäckte själv två andra av vår sols småplaneter, Pallas och Vesta. Men hans största insats inom astronomi var ändå att ställa en fråga som ingen tidigare gjort sig, där-